

Posudek vedoucího na magisterskou práci Pavly Tuháčkové: Demografické stárnutí se zaměřením na starší seniory

Předkládaná magisterská práce Pavly Tuháčkové v rozsahu 73 stran se zabývá dnes aktuální problematikou demografického stárnutí se zaměřením na Českou republiku a starší seniory. Práce je rozdělena do sedmi kapitol, úvodu a závěru. Na počátku je vymezena podstata demografického stárnutí a jeho rámec. Tento proces je pak ilustrován na příkladu věkových pyramid České republiky včetně výhledu do roku 2060. V kapitole 3 jsou probrány jednotlivé komponenty demografického stárnutí a to úmrtnost, plodnost a zahraniční migrace. Ukazatele úmrtnosti jsou prezentovány s důrazem na věk 65 a 80 let, následuje informace o dlouhodobých trendech úhrnné plodnosti, průměrného věku matky při narození prvního dítěte a zahraniční migraci. V kapitole věnované změně věkové struktury v České republice je uveden přehled souhrnných ukazatelů věkové struktury a jejich změn po roce 1950 do roku 2008 včetně. Zatímco předchozí kapitoly nastiňovaly základní a známé rysy demografického stárnutí, pátou kapitolu lze považovat za inovující. Tématem je nové pojetí věku nikoliv jako chronologické kategorie, ale jako dynamického ukazatele nazvaného prospektivní věk. Ten je založen na principu zbývajících let života, nikoliv prožitých let. Aplikační příklad na základě dat České republiky je ilustrován pro starší seniory, kdy lze říci, že dnešní osoby ve věku 84 let mají na dožití stejný počet let jako dřívější (v roce 1950) osmdesátileté osoby. V dnešní době je za hranici stáří považován věk, kdy počet let zbývajících k dožití je alespoň 15 let. V souvislosti s novým pojetím věku se pak mění význam všech odvozených ukazatelů věkové struktury, jako jsou podíly seniorů, medián nebo indexy zatížení. Mezinárodní databáze takto spočtených ukazatelů umožňuje porovnání mezi zeměmi včetně trendů do roku 2045. V tomto novém pojetí věku se podíl seniorů zvyšuje méně dramaticky. Nicméně i aplikace tohoto ukazatele znamená, že Česká republika bude mít obyvatelstvo starší než je evropský průměr. Důležitým je také zdravotní stav v jakém se budou senioři nacházet, což je tématem šesté kapitoly. Postupně je zde v mezinárodním pohledu analyzováno subjektivní zdraví, chronická nemocnost a omezení každodenních aktivit osob ve věku 85+ let, specificky pak Česká republika v celém věkovém spektru. Je probráno i téma kvality života. Seniorům v České republice ve věku 80+ let je pak věnována sedmá kapitola. Je zde nastíněn trend od roku 1920 včetně poslední projekce do roku 2065, struktura podle pohlaví, věku a rodinného stavu, trend na základě absolutních čísel i indexů. Nechybí regionální diference (podle okresů ČR) zastoupení starších seniorů k 31.12.2008. Rovněž je prezentováno postavení České republiky v Evropě ve výhledu, pokud jde o zastoupení podílu osob ve věku 80+.

Práce jako celek je srozumitelně a přehledně napsána bez zásadních chyb. Možná měla autorka více vysvětlit proč pro mezinárodní srovnání zdravotního stavu zvolila věkovou skupinu 85+ a nikoliv 80+ nebo 80-84. V obrázku 22 chybí informace, že podíl je vyjádřen v procentech. Přes uvedené výtky práce jako celek postihuje hlavní demografické aspekty populačního stárnutí, přináší některé nové poznatky a dobře se čte. Navrhují proto předloženou práci Pavly Tuháčkové *Demografické stárnutí se zaměřením na starší seniory* k obhajobě.

V Praze dne 18.9. 2009

Prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc.
Katedra demografie a geodemografie